

ARHEOLOGAM LZA AKADĒMIĶIM
 PROFESORAM DR. HABIL. HIST.
 ĒVALDAM MUGURĒVIČAM – 80

Kad pirms pieciem gadiem Latvijas vēstures institūta apgāds sērijā “Latvijas vēsturnieki” laida klajā Latvijas Zinātņu akadēmijas īstenā locekļa Dr. habil. hist. profesora Ēvalda Mugurēviča biobibliogrāfiju (Rīga, 2006), pārsteidza šī izcilā zinātnieka milzīgais devums. 50 darba gados iznācis vairāk nekā 700 publikāciju, starp tām 11 monogrāfiski izdevumi. Viņš rediģējis daudzus rakstu krājumus sērijās “Arheoloģija un etnogrāfija” un “Zinātniskās atskaites sesiju materiāli par arheologu pētījumu rezultātiem”, darbojies starptautiskās redkolēģijās periodiskajiem izdevumiem “Lietuvos archeologija” (Viļņa), “Sovetskaja arheologija” un “Rossijskaja arheologija” (Maskava), organizējis vairāku starptautisku konferenču materiālu izdošanu, bijis zinātniskais redaktors gan kolēģu grāmatām, gan citiem izdevumiem par vēsturi, piedalījies LZP laikraksta “Zinātnes Vēstnesis” un “Dabas un vēstures kalendāra” tapšanā un vēl arvien ir “Latvijas Vēstures Institūta Žurnāla” redakcijas padomes loceklis. Šī gada 6. aprīlī, sagaidot 80. dzimšanas dienu, jubilāra publikāciju sarakstam var pievienot piecos gados klāt nākušus jaunus darbus.

Profesora Ē. Mugurēviča spalvai pieder raksti par visdažādākajām vēstures jomām un periodiem, tomēr viņa divas lielās mīlestības ir viduslaiku arheoloģija un viduslaiku hroniku izdošana. Viduslaiku arheoloģija kā zinātne Latvijā sāka veidoties 20. gs. 60. gados, kad sakarā ar lielo Daugavas HES celtniecību Vēstures institūtam bija jāorganizē izrakumi milzīgās applūdināmās platībās. Daudzos pieminekļos ikgadējus intensīvus arheoloģiskos pētījumus veica arī Ē. Mugurēvičs, iegūtos avotus izmantojot savai doktora disertācijai un attīstot jaunu zinātnes nozari – viduslaiku

arheoloģiju. Kolektīvajā darbā "Latvijas PSR arheoloģija" (Rīga, 1974) viņa sarakstītā nodaļa "Viduslaiku arheoloģija (Attīstītais feodālisms)" vēl arvien ir vienīgais apkopojošais šīs jomas izvērtējums Latvijā. Ē. Mugurēviča jaunākais devums viduslaiku arheoloģijā ir 2008. gadā iznākusi pamatīgā monogrāfija "Viduslaiku ciems un pils Salaspils novadā".

Pievēršoties viduslaiku arheoloģisko pieminekļu izpētei, arheologiem nepieciešama tālaika hroniku sniegtā informācija, bet to izmantošanu lielākajai daļai interesentu apgrūtina valodu barjera – tās sarakstītas latīņu un vidusaugšvācu valodās. Pateicoties Ē. Mugurēviča plašajām vēstures un valodu zināšanām, ar viņa komentāriem un konsultācijām tulkotājiem, kā arī daļēji paša tulkoti, divdesmit gadu laikā iznākuši nozīmīgāko Latvijas 13.–14. gs. senrakstu izdevumi – Indriķa hronika (1993), Atskaņu hronika (1998), Vartberges Hermaņa hronika (2005), Franciska no Moliano izmeklēšanas protokols (2010).

Jau 10 gadus būdams valsts emeritētais zinātnieks, Ē. Mugurēvičs turpina regulāru, cītīgu zinātnisku darbu. Šķiet, ka viņš apņēmis īstenot latīņu retora Kvintiliāna spārnoto teicienu "*Facilius est plus facere, quam idem*" (Vieglāk ir izdarīt vairāk nekā to pašu). Lai veselība un dzīvesprieks ir līdzās, jubilāram jaunajā gadu desmitā ieejot!

Ieva Ose